

Скицирање Хелсинкија

Преносимо одломак из књиге „Акварели Енгеловог града”, за коју је фински писац и драматург Јуке Викиле, добио Финску награду за књижевност 2016. године. Књигу објављује Академска књига, Нови Сад, а роман је с финског превела Јасмина Теофиловић

9. МАРТ 1816.

Обећао сам Шарлоти да ћемо у Хелсинкију остати шест година. Верујем да ми је толико потребно за реконструкцију, а тако стоји и у уговору. Договор није тешко одржати, пошто је ово најнепривлачније место на које ме је пут икад навео. Слободно се може рећи: ако је неко место забачено, онда је то Хелсинки.

Само шест година, рекох Шарлоти. Постоји ли архитекта који би одбио изградњу града па макар га то одвело у тако мрачно, хладно и забачено место?

Тешко ми је да пишем јер напољу одјекују експлозије. Еренстрем сваког дана жели да види изравнато тло. Склањам се од прозора и одлазим до кревета. Камење које лети побило је коње у градским двориштима.

13. МАРТ 1816.

Шарлоту тишти недостатак новца. Своје наде прикривам резервисаношћу и не могу да се изборим с тим. Радим колико могу, али невидљиви терет стресам са себе као неку неизграђену куполу велике палате, наваљену на моја леђа!

Новчани проблеми нестају кад стигне плата, али олакшање никад не може надокнадити изгубљене дане.

Кад сам био принуђен да позајмљујем од Еренстрема, осећао сам бес и стид. Еренстрем не зна ништа о епизодама, кад уновчавање уништава креативност. Његов план града није резултат надахнућа, већ тешког рада. С друге стране, ствар је вере увести урбанистички идеал из топлијих крајева у овај најхладнији део наше планете.

Шта су дугови и потраживања у поређењу с црквом која се уздиже на мојим папирима? Цару је, заиста, једино стало да за пројекат не мањка новца. Његова мужевност зависи од цркве и града око ње.

16. МАРТ 1816.

Јутрос сам видео када су четворогодишњу Емилију шетали по молу, док је с мора дувао ветар. Ишао сам у истом правцу, али скренуо сам с пута да их не би сусрео. Из џепа сам ископао ситнину за жестоко пиће.

17. МАРТ 1816.

Видим како Шарлота, прозебла, у танком капуту трчи преко дворишта у коњушницу. Шест година ћу јој понављати да то не ради. Верујем да је Шарлота до сада распаковала све ковчеге. Своју збирку камења већ сам пренео. С овим уверењем дубоко у нама шетамо по празном граду.

Како жалим што Шарлоту и Емилију нисам повео у Турку. Био сам одсутан годину дана и допустио да се Емилија разболи. Од сада никуд не идем без њих.

1. АПРИЛ 1816.

Претходних недеља само сам цртао. Од рано јутра седео сам за цртежима, и кад сунце

изађе – зими је то мало пре ручка – углавном имам нешто да покажем Еренстрему, ако ништа друго, онда бар орнамент акантуса на гипсаној траци, или ногар за столицу. Изградња града мора однекуд да почне. Шума расте на свим местима истовремено. Тако и ја радим на неколико пројеката у исто време. Војни фонд је до сада био најдарежљивији. Зато планирам две велике касарне за Катајанокку и Хиеталахти.

14. АПРИЛ 1816.

По подне сам с Еренстремом отишао да погледам градску скупштину, плод четрдесетак година муко трпног рада, која је морала да се сруши противно општој вољи. Ни цар не би прихватио густавовске симболе. Најлакше би било кад би се све могло започети на празном простору. Можда та идеја подразумева да нема Берлина. Ни мртвог детета, Карла Едварда.

Старинске куће на јужној страни трга Еренстрем хоће да поруши, ако не могу да се обнове. Каже да нико не жели да види старе грађевине. Сусретосмо се с Карлом Басијем, управником дирекције за изградњу, који је такође имао амбиције у погледу службе у комисији за обнову града, али су га сматрали старомодним. У мени је видео победника и тако се и понашао. Еренстрему је гласно говорио о опсерваторији коју би саградио у Турку. Нисам поменуо да је посао већ обећан мени. У принципу не волим људе који искушавају моју част, али у Басију је било нешто безопасно. Исповавао је велики гнев и љубо-

мору, али малодушно. Настојао сам да се понашам љубазно.

По оваквом времену као данас требало би храбрости за одлазак до центра трга. Одатле има доста до првог склоништа. Осим тога, у ваздуху постоји нека злобна претња: ако је у пролеће тако студено, како је тек на мразу од тридесет степени испод нуле?

Гардијској касарни у Хелсинкију, коју сам по повратку у канцеларију цртао, припада и моје главно дело, велика црква, која је предвиђена за северни део трга. Скицирао сам је на позадини цртежа, тако да ће из те скице моћи да се ишчитавају многе будућности.

16. МАЈ 1816.

Нисам могао да спавам и на тренутак сам отворио прозор. Град није тих, мада тако испрва делује. Увек постоји већа тишина од тишине, која се надовезује на неку другу и допире до ушију. Тај низ звукова овде се јавља вековима. На тај начин, кроз звук затварања прозора, у вези сам како с прошлим тако и с будућим животом.

9. ЈУН 1816.

Прве скице зграде сената само што нису готове. Признајем да сам урадио више него што би било потребно. Као да цртежи нису само етапа, него нешто коначно. Управо су моји цртежи заинтересовали Еренстрема, а касније и цара, па сам постао градски архитекта. Предлози за овално позориште у Петрограду и зграду берзе у Хелсинкију тада нису остварени. Можда је мој план био сувише амбициозан.

